

ชื่อวิทยานิพนธ์	การพัฒนา รูปแบบการจัดการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าแบบมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านวังลุง ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช
ผู้วิจัย	นางสาววรรณเพ็ญ เกิดสุวรรณ ปีการศึกษา 2549
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์การ พัฒนา
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	

1. ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ศส.ดร.พิศมัย ผลพุกภัยไพร
2. กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ศส.วรงค์ ฤกษ์รุจิพิมล

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนา เรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าแบบมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้านวังลุง ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ปัญหาการวิจัย คือ รูปแบบการจัดการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าแบบมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับชุมชน ซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐมีแนวคิดการจัดการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่า “แยกคนออกจากป่า” ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชุมชน เนื่องจากวิถีชีวิตชุมชน วัฒนธรรมชุมชนมีแนวคิดการจัดการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่า “คนอยู่กับป่า” ซึ่งมีการดำรงอยู่ก่อนเกิดกฎหมายป่าไม้ฉบับต่างๆ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าโดยรัฐในภาพรวมเชื่อมโยงสู่พื้นที่ชุมชนบ้านวังลุง ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าโดยชุมชน ในภาพรวมเชื่อมโยงสู่พื้นที่ชุมชนบ้านวังลุง ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช และเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าแบบมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับชุมชนพื้นที่ชุมชนบ้านวังลุง ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วางแผนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน สรุปได้ดังนี้

- 1) การศึกษาพัฒนาการความเป็นมาชุมชนบ้านวังลุง ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 2) การศึกษารูปแบบการจัดการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าโดยรัฐ
- 3) การศึกษารูปแบบการจัดการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าโดยชุมชน และ
- 4) พัฒนารูปแบบ

การจัดการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าแบบมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับชุมชน โดยประชุมระดมความคิดเห็นและสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นการจัดเวทีร่วมกันระหว่างตัวแทนภาครัฐกับตัวแทนชุมชน

การวิจัยและพัฒนาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการจัดการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าแบบมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับชุมชน จากการวิจัยได้ใช้เทคนิค SWOT ในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ปัญหาอุปสรรค ผลการวิจัยพบว่ายุทธศาสตร์การจัดการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่า โดยรัฐมี 3 ยุทธศาสตร์หลัก คือ 1)ยุทธศาสตร์อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่า 2)ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว และ 3)ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม สำหรับการจัดการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าโดยชุมชน ผลการวิจัยพบว่ายุทธศาสตร์การจัดการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าโดยชุมชนมี 5 ยุทธศาสตร์หลักคือ 1) ยุทธศาสตร์อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 3) ยุทธศาสตร์สร้างฐานอาชีพในชุมชน 4) ยุทธศาสตร์อนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม และ 5) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ระดมความคิดเห็นระหว่างตัวแทนภาครัฐและตัวแทนชุมชน ผลการวิจัยพบว่ายุทธศาสตร์การจัดการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าแบบมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับชุมชนมี 3 ยุทธศาสตร์หลักคือ 1) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม 2) ยุทธศาสตร์อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่า และ 3) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กลยุทธ์หลัก 3 กลยุทธ์ กล่าวคือ 1) ประสานความร่วมมือสร้างพันธมิตร 2) พัฒนาภาคการศึกษาข้อตกลงร่วม และ 3) ปฏิบัติการและติดตามผลตามภาคการศึกษาข้อตกลงร่วม

Thesis title: The research and the development in this case study of the management developing of the benefit the forest resources in co-operation way between the state and the community in case study of Ban Wang Long Community Tambon Thon Hongs Amper PromeKheree Nakhonsrithammarat Province.

Researcher: Miss Wanpen Kerdsuwan **Academic year :** 2006

Degree: Master of Arts Program in Development Strategy

Supervisors: 1. Chairman , Thesis Advisory Committee
Associate Professor Dr. Pissamai Polprukprai
2. Thesis Advisory Committee Member
Assistant Professor Warong Rerkrujipimol

Abstract

The research and the development in this case study of the management development of the benefit the forest resources in co-operation way between the state and the community in case study of Ban Wang Long Community Tambon Thon Hongs Amper PromeKheree Nakhonsrithammarat Province. The research problem is the model of the management for the benefit in the forest resources between the state and the community the state officer that separate the human from the forest. It makes the result of the opposition between the state and the community. Because of the way of the community custom which is “the man live together with the forest”, it has maintained before the legal has generated. This research has the object for studying the model of the management for the forest benefited resources by the state and cement the land of Ban Wang Long Community Tambon Thon Hongs Amper PromeKheree Nakhonsrithammarat Province that it is studying for Ban Wang Long Community Tambon Thon Hongs Amper PromeKheree Nakhonsrithammarat Province and for The research and the development in this case study of the management development of the benefit the forest resources in co-operation way between the state and the community in case study of Ban Wang Long Community Tambon Thon Hongs Amper PromeKheree Nakhonsrithammarat Province.

Researcher has planned four steps that are 1) The studying the past of Ban Wang Long Community Tambon Thon Hongs Amper PromeKheree Nakhonsrithammarat Province. 2) To study the management developing for the benefit in the forest resources by the state. 3) To study the management developing for the benefit in the forest resources by the community and 4) To develop the forest resources benefit in co-operation way between the state and the community.

This case research uses SWOT that it analyze the strengths, weaknesses, opportunities and threats has known about that research the strategy of the management developing for the benefit in the forest resources by the state in 3 key strategies that are 1) The strategies of the conservation and restoration of the forest resources. 2) The strategy of the traveling and 3) The Strategy of the co-operation. The management developing for the benefit in the forest resources by the community the strategy of the management developing for the benefit in the forest resources by the Community in 5 key strategy which are 1) Strategy of the conservation and restoration of the resources and the environment. 2) Strategy in the way of conservative traveling. 3) Strategy that makes the fundamental occupation in the community. 4) Strategy for conservation in tradition, custom. 5) Strategy for co-operation. After that, Researcher sets up brainstorming between the state representative and the community representative for developing the management developing of the benefit the forest resources in co-operation way between the state and the community has known about that research the strategy the management developing of the benefit the forest resources in co-operation way between the state and the community have 3 key strategies that are 1) Strategy co-operation. 2) Strategy of the conservation and restored the forest resources and 3) Strategy of the conservative traveling. For the last in the major goal, There are 3 goals that are 1) Communicate for making the fetters. 2) Develop the regulation and agreement and 3) Operation together with in its and to be continued the result of the regulation and agreement.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือแนะนำ เป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย ผลพฤษ์ไพโร ประธานกรรมการที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรงค์ ฤกษ์รุจิพิมล กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.อัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรและคุณศยามล ไกยรวงศ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่คอยกระตุ้น ตักเตือน ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ รวมทั้งตรวจทานแก้ไข ข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่แรกเริ่มจนเขียนแล้วเสร็จด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์บันลือ ถิ่นพังงา มหาวิทยาลัยทักษิณและ คุณปรารถนา รักแก้ว พนักงานปฏิบัติการ 7 ธนาคารอสมสินภาค 9 อำเภอเมือง จังหวัด ขอนแก่น ที่ได้กรุณาแปลบทคัดย่อฉบับภาษาอังกฤษ ให้ถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาหลวง หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ น้ำตกอ้ายเขียว อดีตคณะกรรมการ คณะกรรมการชุดปัจจุบันและสมาชิกชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมบ้านวังลุงที่ให้ความร่วมมือและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ ซึ่งทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เกิดความสมบูรณ์มากขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ผู้มีพระคุณใหญ่หลวงที่คอยเตือนสติ คอยสั่งสอน ตลอดมาตั้งแต่เล็กจนโต ถือว่าท่านทั้งสองเป็นกำลังใจสำคัญยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณพี่ๆ องค์กรพัฒนาเอกชนและพี่ๆ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์กรมหาชน) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทุกท่านที่คอยกระตุ้น ตักเตือน ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณเพื่อนๆ มิตรสหายทุกท่านโดยเฉพาะคุณสุกนธ์ทิพย์ รักแก้ว ที่ช่วยจัดพิมพ์ เรียบเรียง ตรวจทานและแก้ไขคำผิด ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเป็นรูปเล่มวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

วรรณเพ็ญ เกิดสุวรรณ